

VEROHALLINTO

Esikunta- ja oikeusyksikkö
PL 325
00052 VERO

14.9.2015**Valtiovarainministeriö**

Rahanpesulain uudistamistyöryhmä

Viite / Diaarinumero
VH A44/00 00 01/2015

Verohallinto esittää näkemyksensä rahanpesutietoja koskevan tietojensaannin nykytilasta ja kehittämissuunnitelmista seuraavaa.

Verohallinnolla ei ole nykyisin erillistä oikeutta pyytää ja saada Keskusrikospoliisin yhteydessä toimivalta rahanpesun selvittelykeskukselta sillä olevia epäilyttäviä liiketoimia koskevia ilmoitustietoja, vaikka tiedot voisivat olla tarpeen Verohallinnon verotukseen liittyviä lakisääteisten tehtävien hoitamista varten. Rahanpesun selvittelykeskuksella ei ole myöskään oikeutta omaaloitteisesti luovuttaa ilmoitustietoja Verohallinnolle, vaikka selvittelykeskus arvioisi, että tiedot voisivat olla tarpeen Verohallinnon lakisääteisen tehtävän hoitamista varten.

Verohallinto voi saada tietoa selvittelykeskukselle tehdyistä ilmoituksesta käytännössä vain kahdessa tilanteessa:

- Verohallinto on asianomistajana ja/tai antaa asiantuntija-apua esitutkinnassa ja sitä seuraavassa oikeusprosessissa
- Rahanpesun selvittelykeskus pyytää virka-apupyynnöllä salassa pidettäviä verotustietoja oman lakisääteisen tehtävänsä hoitamista varten; Verohallinto voi tällaisen pyynnön johdosta päätellä selvittelykeskuksen saaneen ilmoituksen epäilyttävästä liiketoimesta, vaikka ilmoituksen tarkka sisältö ei pyynnöstä ilmene

Verohallinnon käsityksen mukaan yksittäistapauksissa ilmoitustiedoissa on ollut verotusta varten tarpeellista tietoa. Verohallinnon käsityksen mukaan ilmoitukset voivat sisältää tietoja potentiaalisista veronkiertotapahtumista (epäillyn rikoksen lisäksi muusta laittomasta toiminnasta). Verohallinto on myös saanut verovelvollisilta yksittäistapauksissa tietoja, joiden mukaan Verohallinnon valvonnassa havaitsemasta veronkierrosta on annettu rahanpesun selvittelykeskukselle ilmoitus, jonka avulla potentiaalinen veronkierto olisi voitu havaita. Samoin eräät ilmoitusvelvolliset ovat kertoneet, että he ovat ilmoittaneet selvittelykeskukselle tiedot sellaisista epäilyttävistä rahasiirroista, joihin ovat epäilleet liittyvän veronkiertoa. Verohallinto olisi voinut ilmoitustietojen avulla havaita laittoman toiminnan ja puuttua niihin, eikä kiinnijääminen olisi tapahtunut muun tiedon varassa tai sattumanvaraisesti. Voidaan olettaa, ettei Verohallinto tällä hetkellä havaitse kaikkia sellaisia veronkiertotapauksia, joihin olisi mahdollista puuttua ilmoitustietoja hyödyntämällä.

Verohallinnolla ei ole kuitenkaan tarkempaa kokonaiskäsitystä ilmoitusten sisällöstä, eikä se sen vuoksi pysty arvioimaan, minkä verran ja miten hyödyllisiä ja tarpeellisia ilmoitustiedot yleisemmin

verotusta varten olisivat. Kansainvälisten kokemusten mukaan tiedoista on ollut hyötyä. Erityisesti veronkiertoa yleisesti ennaltaehkäisevää yleisehkäisevää vaikutusta on pidettävä merkittävänä. Tiedonsaantioikeutta on mahdollista hyödyntää ennakoivassa ohjauksessa (ennaltaehkäistä laitonta toimintaa), yksittäistapausten selvittämisessä ja mahdollisesti laajamittaisemmin valvontatoimien kohdentamisessa analyysitoiminnan avulla. Sitä, olisiko ilmoitustiedoista saatavissa vastaavaa hyötyä Suomessa, ei Verohallinnon käsityksen mukaan ole selvittelykeskuksessa tai muuallakaan vielä tutkittu tai selvitetty.

Nykyinen tai tuleva direktiivi ei sinänsä rajoita tietojen vaihtoa rahanpesun selvittelykeskuksen ja veroviranomaisten välillä. Se, että Suomen kansallisella lainsäädännöllä on suljettu rahanpesua tutkivan viranomaisen saamat ilmoitustiedot veroviranomaisten tiedonsaannin ulkopuolelle, on veroviranomaisilla muutoin oleviin tiedonsaantioikeuksiin nähden poikkeuksellinen ratkaisu. Verohallinnolla on muutoin laajat oikeudet saada salassapitosäännösten estämättä lakisääteisen tehtävänsä hoitamista varten tarvittavat tiedot sekä yksityisiltä sivullistahoilta että toisilta viranomaisilta joko yleisen tiedonantovelvollisuuden perusteella tai yksittäistapauksissa erityisen tiedonantovelvollisuuden perusteella (ks. laki verotusmenettelystä 3 luku). Rahanpesulainsäädännössä oleva tietojen luovutuskielto veroviranomaisille on myös kansainvälisessä vertailussa poikkeuksellista.

Verohallinto on esityksessään harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaohjelmasta (20.1.2015 nro A8/000100/2015) kohdassa ”Tietojen yhteiskäytön esteiden poistaminen” esittänyt selvitettäväksi mahdollisuudet rahanpesutietojen käytöstä viranomaisvalvonnassa ja perustellut esitystään seuraavasti:

monissa maissa on toteutettu rahanpesutietojen käyttömahdollisuus verotuksessa. Suomessa tulisi selvittää, millä edellytyksillä rahapesutietoja luovutettaisiin verohallinnolle, lähinnä veronkiertoepäilyjen selvittämiseksi. Selvityksessä otettaisiin kantaa tietojen luovutukseen automaattisesti sekä pyynnöstä sekä mahdollisuus hyödyntää tietoja velvoitteidenhoito- ja ilmiöselvityksissä.

Muutoksella saataisiin tietoa epätavanomaisesta rahaliikenteestä ja muutos parantaisi reagointivalmiutta. Rahanpesutietojen käytöstä verorikoksien ja muiden talousrikoksien tutkinnassa OECD:n jäsenvaltioissa on laadittu raportti.

Verohallinto esittääkin, että direktiivin implementoinnin yhteydessä viranomaisyhteistyön mahdollisuuksia myös verolainsäädännön vastaisen toiminnan estämiseksi tehostettaisiin seuraavasti:

1. Rahanpesun selvittelykeskukselle säädettäisiin mahdollisuus antaa oma-aloitteisesti tietoja salassapitosäännösten estämättä veroviranomaisille niiden laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi (vaikka tietoja luovutettaessa ei olisikaan syytä vielä epäillä rikosta) ja veroviranomaiselle sallittaisiin tietojen käyttäminen sen lakisääteisten tehtävien hoitamisessa. Rahanpesun selvittelykeskus arvioisi itse tapauskohtaisesti, onko tietoja tarpeen luovuttaa;
2. Veroviranomaisille annettaisiin oikeus saada pyynnöstä yksittäistapauksissa rahanpesun selvittelykeskukselta sillä olevia tietoja veroviranomaisten lakisääteisten tehtävien hoitamista varten.

Verohallinnon käsityksen mukaan tietojen luovutusoikeutta säänneltäessä tulisi ilmeisesti ottaa huomioon tarve samanlaisiin luovutusrajoituksiin kuin esitutkintaviranomaisella olevien tietojen luovutukselle on säädetty.

Esitetyillä muutoksilla ei Verohallinnon käsityksen mukaan olisi toteutuessaan negatiivista vaikutusta rahanpesun selvittelykeskuksen toiminnalle tai rahanpesulain tavoitteiden

toteutumiseen. Veroviranomaisilla on vastaavat tiedonsaantioikeudet suurimmassa osassa relevantteja vertailumaita. Tarvittavat lainsäädäntömuutokset voidaan toteuttaa valmisteltavana olevassa rahanpesulaissa, eivätkä ne edellyttäne verolainsäädännön muuttamista (ks. laki verotusmenettelystä 20 §).

Lisäksi Verohallinto katsoo, että direktiivin implementoinnin yhteydessä tulisi edellä tarkoitetun tapauskohtaisen tietojen luovutuksen lisäksi huolellisesti selvittää, olisiko veroviranomaisille mahdollistettava ns. suora pääsy ilmoitustietoihin sekä tästä saatavat hyödyt ja haasteet. Tällöin olisi muun muassa selvitettävä, missä laajuudessa ilmoitustiedot yleisesti sisältävät tietoja, joilla voi olla merkitystä verovalvonnan ja veroviranomaisen muiden tehtävien kannalta. Selvityksen jälkeen olisi mahdollista tehdä päätös olisiko tällainen massaluonteinen tietojensaanti tarpeellista ja järkevää. Verohallinnon käsityksen mukaan tällainen tiedonsaantimahdollisuus on olemassa esimerkiksi Irlannissa, Iso-Britanniassa, Yhdysvalloissa ja Australiassa.

Pääjohtaja

Pekka Ruuhonen

Johtava lakimies

Matti Merisalo